

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih DÖNMEZ** tarafından Anayasanın 98'nci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Eşine az rastlanan doğal güzelliği ve tarihi ile Rize Fındıklı Çağlayan Vadisi, Doğu Karadeniz'de saklı bir cennettir. Eski adı Abu Viçe olan derin vadi, Kaçkar uzantısı Marsis Dağı'ndan akan hırçın dere sebebiyle Çağlayan adını almıştır. Denize yaklaşık 5 kilometrelik mesafede yer alan Çağlayan Köyü, tarihi izler barındıran konakları ve Laz Evleri örneklerini barındırır. Yıllardır Çağlayan Vadisi üzerine hidroelektrik santrallerinin (HES) yapımı gündeme gelmektedir. Yapımı planlanan onlarca hidroelektrik santrali (HES) projelerine karşı çıkan yöre halkının Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na başvuruları sonucunda; Abuçağlayan Vadisi, dere yataklarının doğal yapısının, bitki örtüsü çeşitliliğinin ve ilginç peyzaj bütünlüğünün korunabilmesi için Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 15-11-2008 gün ve 1852 sayılı kararı ile 1.derece doğal sit alanı ilan edilmiştir. Karardan sonra HES yapımı planlayan Enerji firmaları sit kararının kaldırılması için Rize İdare Mahkemesi'ne başvurmuş ancak, Rize İdare Mahkemesi, yapılan başvuruyu 30 Nisan 2010 tarihinde reddetmiş, karar Danıştay tarafından da onaylanmıştır. Alınan kararlara rağmen günümüze kadar bölgede onlarca HES projesinin yapımı planlanmış bunlara karşı yöre halkı, Derelerin Kardeşliği Platformu, Fındıklı Derelerini Koruma Platformu yıllardır mücadele vermiştir. Rize Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün resmi sitesinde Rize İli Fındıklı İlçe Solarez Dere mevkiinde İSTYAP Enerji AŞ tarafından yapılması planlanan Gül Hidroelektrik Santrali (15,73 MWm-15,10 MWe) projesi ile ilgili olarak *"Bakanlığımıza sunulan ÇED Başvuru Dosyası Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin 8. maddesi doğrultusunda incelenmiş ve uygun bulunmuş olup, projeye ilişkin ÇED Süreci başlamıştır. Duyurusu yapılmıştır. İl Müdürlüğü, Halkın Katılım Toplantısı'nın 7 Ağustos 2019 tarihinde düzenleneceğini bildirmiştir.*

Hidroelektrik Santrallerin kurulduğu alanda su ve su kaynaklarının kullanımı 49 yıllığına şirketlere devredilmektedir. HES'lerde derelerdeki suyun tamamı kullanıldığı için halkın su hakkı engellenmekte, vadilere küçük kollardan gelen su yaz aylarında tamamen kurumakta, vadilerdeki ekolojik denge bozulmaktadır. Suda yaşayan bütün canlıların, hayvanların yaşamı tehlikeye girmekte, doğal yaşam yok olmakta, tarımsal üretim yapılamaz hale gelmektedir. Yeraltı ve yerüstü suları birbirini besleyememekte, sulak alanlar tümüyle kurumaktadır. Fındıklı Çağlayan vadisinde yöre halkı için önemli geçim kaynağı olan organik tarım alanları da bulunmaktadır. HES nedeniyle suyun ve toprağın tuzlanması tarım faaliyetleri başta olmak üzere deltadaki tüm geçim kaynaklarını tehdit etmektedir. HES'ler bulundukları bölgede iklim değişikliklerine de sebep olmaktadır. Karadeniz'de yıllardır yaşanan doğal felaketlerin nedenleri arasında Hidroelektrik Santrallerin yarattığı tahribatlar da gösterilebilir. Hidroelektrik santraller neden olduğu yıkımlardan dolayı birçok insanın yaşamını sürdürdüğü vadilerden göç etmelerine neden olmaktadır. Projelerin yapılacağı vadilerde HES için açılacak yollarda patlatılacak dinamitler, kesilecek milyonlarca ağaç telafi edilemeyecek ekolojik yıkıma neden olacaktır. Karadeniz için her türlü madencilik, taş ocağı faaliyetleri, HES projeleri iptal edilmelidir, yaylaların betonlaşmasına yol açacak projelerden vazgeçilmelidir

Bu bağlamda;

- 1- 21 Ağustos 2014 tarihinde, doğal sit alanlarında hidroelektrik santral yapımına izin verilmeyeceği kararı alınmıştı. Çağlayan Vadisi Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararı ile 1. Derece Sit Alanı ilan edilmiştir. 1. Derece sit alanı ilan edilen yerde HES projesi yapılmasının gerekçesi nedir?
- 2- HES projesinin 7 Ağustos 2019 tarihinde ÇED bilgilendirme toplantısı yapılacağı bildirilmiştir. Çağlayan vadisi üzerinde şimdiye kadar yapılması planlanan 24 HES projesinin yanı sıra Yeşil yol, Maden arama ve islah çalışmaları bir bütün olarak düşünüldüğünde adı geçen vadinin organik tarım bölgesi olması, kırmızı benekli alabalığı ve ekosistemiyle bölge halkının yaşam alanlarını ve yaşam kültürünü etkileyeceği ve hatta yok edeceği bu güne kadar gerek mahkeme sonuçları ve gerekse çeşitli kurullar tarafından tespit edilmesine rağmen projeye neden izin verilmiştir?
- 3- Proje sahasının tamamına yakını orman alanıdır. ÇED başvuru dosyasında, orman alanlarında kamulaştırma yapılamayacağından bu alanları kullanmak amacıyla 6831 Sayılı Orman Kanunu'nun ilgili maddeleri gereği "orman izni" alınacağı ifade edilmektedir. HES

Projesinde kaç hektarlık alan etkilenecektir? Kaç ağaç kesilecektir? Ağaç kesiminde ÇED raporunun dışına çıkılmaması için denetimler ne şekilde yapılacaktır?

4-Yargı kararları ve yasalara rağmen HES'lerin yapılmasıyla birlikte yörede yaşanan susuzluk ve tarımın engellenmesi nedeniyle halk bölgeden göç edecek, halkın göç etmesiyle vadilerdeki yaşamın yanı sıra kültürler yok olacaktır. Hükümetinizin Fındıklı'da HES projesinin neden olacağı sosyal ve kültürel etkiler üzerine bir araştırması var mıdır? Varsa kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?

5-Elektrik iletim hatları nedeni ile oluşacak elektrik ve manyetik alanların çevre ve insan sağlığı üzerinde olumsuz etkileri olmaktadır. İletim hatlarının kanserojen etkisi olduğu kanıtlanmış bir gerçektir. Karadeniz bölgesinde radyasyon ölçümleri de yüksek çıkmaktadır. Yöre halkının bu durumda kanser dahil çeşitli hastalıklardan korunması için ne gibi projeleriniz vardır? Bu konuda Sağlık Bakanlığı ile işbirliği yapılmakta mıdır?

6- Bölgede elektrik ihtiyacı olmadığı iddia edilmektedir. HES projesi bittiğinde bölgenin ne kadarlık elektrik ihtiyacını karşılayacaktır? HES projesinin ekonomik ömrü ne kadardır? HES projesinin ekonomik getirisi, doğaya, canlılara ve insan yaşamına verdiği zararları telafi edecek midir? Uzun vadede HES projelerinin ekonomik ömürleri tamamlandığında çevrenin, doğanın eski haline getirilmesi için ilgili bakanlıklarla işbirliğiniz geliştirdiğiniz bir proje var mıdır?

7- Geçen hafta Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum, Trabzon, Rize, Samsun, Giresun, Ordu ve Artvin illerini kapsayan 15 maddelik "Karadeniz Bölgesi İklim Değişikliği Eylem Planı" açıkladı. Planda yer almamasına rağmen ilgili bakanlıkla işbirliği yapıp Karadeniz'e en büyük zararı veren HES projelerinin durdurulması için işbirliği yapılacak mıdır?